



R O Z S U D O K

V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Straku a sudcov JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Antónie Kandravej v právnej veci žalobcu Cxxxxxxxxxxxxx, so sídlom xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx, IČO: xxxxxxxx, právne zastúpený JUDr. Mxxxxxxxx, xxxxxxxx, proti žalovanej Axxxxxxxx o zaplatenie 121,19 Eur s prísl., odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Poprad z 21.júla 2010 č. k. 9C/58/2010-40 takto jednomyseľne

r o z h o d o l:

I. **P o t v r d z u j e** rozsudok.

II. Žalobca **je p o v i n n ý** zaplatiť žalovanej trovy odvolacieho konania vo výške 11,40 Eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Poprad (ďalej len „prvostupňový súd“) žalobu zamietol. Vychádzal zo skutkového stavu, podľa ktorého *dňa 02.12.2007 uzatvoril žalobca so žalovanou Zmluvu o poskytnutí spotrebiteľského úveru, na základe ktorej žalobca žalovanej poskytol spotrebiteľský úver vo výške 215,43 Eur (6.490,- Sk) na financovanie kúpy spotrebného tovaru u predajcu Dxxxxxxxx a žalovaná sa zaviazala nahradiť žalobcovi celkové náklady spojené so spotrebiteľským úverom formou 12 mesačných splátok vo výške 21,41 Eur (645,- Sk), t. j. celkom 256,92 Eur (7.740,- Sk) so splatnosťou prvej splátky 15.01.2008 a termínom splatnosti každej splátky do 15. dňa toho ktorého mesiaca. Žalovaná uhradila*

žalobcovi dňa 19.02.2008 sumu 21,41 Eur, dňa 26.03.2008 sumu 21,41 Eur, dňa 17.04.2008 sumu 42,82 Eur, dňa 16.05.2008 sumu 21,41 Eur, dňa 21.07.2008 sumu 21,41 Eur a dňa 23.09.2008 sumu 128,46 Eur, spolu žalovaná uhradila sumu 256,92 Eur.

Na základe takto zisteného skutkového stavu prvostupňový súd skonštatoval, že žaloba nie je dôvodná. Uviedol, že medzi účastníkmi konania bola dňa 02.12.2007 uzatvorená zmluva o poskytnutí spotrebiteľského úveru podľa zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch účinného v čase uzavretia zmluvy, na základe ktorej žalobca ako veriteľ poskytol žalovanej ako spotrebiteľke spotrebiteľský úver vo výške 215,43 eur (6.490,- Sk) a žalovaná sa zaviazala poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a uhradiť celkové náklady spojené so spotrebiteľským úverom formou 12 mesačných splátok vo výške 21,41 eur (645,- Sk), t. j. celkom 256,92 eur (7.740,- Sk). Žalobca v návrhu žiadal, aby súd zaviazal žalovanú na zaplatenie sumy 121,19 eur zloženej zo sumy 77,94 eur titulom dlžných mesačných splátok úveru a zo sumy 43,25 eur titulom zmluvnej pokuty za omeškanie so splácaním úveru. Z potvrdenia prijatia splátok zo dňa 20.04.2010 predloženého žalobcom mal však súd preukázané, že žalovaná uhradila žalobcovi celkovú sumu 256,92 eur, t. j. uhradila mu sumu poskytnutých peňažných prostriedkov ako aj celkové náklady spojené so spotrebiteľským úverom. Súd mal zároveň preukázané, že k poslednej čiastočnej úhrade žalovanou, ktorou bola uhradená celková suma, došlo dňa 23.09.2008, t. j. pred dohodnutou lehotou splatnosti celého spotrebiteľského úveru. Uzatvorená zmluva o spotrebiteľskom úvere má charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle § 52 a 53 OZ a právny vzťah medzi účastníkmi konania je potrebné posudzovať aj podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Preto mal súd za to, že pokiaľ žalovaná plnila svoj peňažný záväzok čiastočnými úhradami, mal žalobca jej jednotlivé čiastočné úhrady započítavať na istinu, t. j. na jednotlivé dohodnuté splátky, nakoľko žalovaná pri ich plnení neurčila inak a nemal ňou celkovo uhradenú sumu použiť na úhradu dohodnutých úrokov, zmluvných pokút, poplatkov a časti úverovej istiny. Vzhľadom na to, mal súd za to, že žalovaná uhradila celkovú sumu, na plnenie ktorej sa zmluvou zaviazala, návrh žalobcu nie je dôvodný, a preto súd rozhodol tak ako je to uvedené vo výrokovej časti uznesenia a žalobu v celom rozsahu zamietol.

Žalobca v odvolaní navrhol rozsudok zmeniť a žalobe vyhovieť.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal rozsudok ako aj konanie mu predchádzajúce a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Prvostupňový súd vychádzal zo skutkového stavu, ktorý má oporu vo vykonanom dokazovaní a pokiaľ dospel k záveru, že žalovaná zaplatila všetky splátky, odvolací súd sa s týmto záverom stotožňuje. Rovnako aj s konštatovaním, že žalovaná neurčila iný účel platieb ako vykonávanie splátok spotrebiteľského úveru dohodnutých v zmluve.

V súvislosti s odvolacími námietkami odvolací súd doplňuje dôvody, pre ktoré rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

Žalovaná prijala finančnú službu od žalobcu, presnejšie úver a nemali by byť pochybnosti, že úver je čo do druhu úverom spotrebiteľským. Žalobkyňa má iba základné vzdelanie. Na pojednávanie pred odvolacím súdom ju priviedol jej známy Fxxxxxxxxx, pretože sama by sa na pojednávanie dostaviť nedokázala. Žije z príjmu cca. 100 eur mesačne. Splátkový úver zobrala na kúpu televízora. So splátkami sa omeškala a najdlhšie z dôvodu straty príspevku za aktivačné práce. Vzápätí splátku doplatila. Podľa úverovej zmluvy mala splatiť 7740,-Sk (256,92 eur). Žalovaná splatila 7.739,97 Sk (256,91 eur). Podľa žaloby by mala zaplatiť ďalších 121,19 eur (3650,96 eur), úroky z omeškania 10% p.a. a trovy konania.

Žalovaná mala úver splatiť v 12-tich splátkach po 645,-Sk (21,41 eur) vždy do 15-eho dňa v mesiaci s termínom prvej splátky (najskôr) 15.1.2008. Posledná dvanásť splátka teda pripadla na 15.december 2008.

Žalovaná sa s jednotlivými splátkami omeškala, no splátky doplatila tak, že celkový úver splatila ešte pred celkovou lehotou splatnosti, a to nasledovne:

19.2.2008	21,41 eur
26.3.2008	21,41 eur
17.4.2008	42,82 eur
16.5.2008	21,41 eur
21.7.2008	21,41 eur
23.9.2008	128,46 eur

Kým žalovaná považovala svoje platby za plnenie splátok, žalobca im v súvislosti s omeškaním priradil iný význam, a tieto započítal na sankcie. Preto aj po úhrade zo strany žalovanej evidoval úver stále ako nesplatený.

Prvostupňový súd vychádzajúc z vôle žalovanej, ktorá určila započítanie poukázaných plnení, považoval jej platby za platenie splátok úveru. Odvolací súd sa s týmto záverom stotožňuje. Svedčí o tom aj splatenie presne tej sumy, aká zodpovedá všetkým splátkam úveru, až na jeden cent, čo je ospravedlniteľné. Navyiac odvolací súd vníma žalovanú ako neskúsenú osobu, ktorá by len veľmi ťažko rozumela sofistikovaným zmluvným ustanoveniam vrátane zmluvnej pokuty. Žalovaná sa vyjadrila, že úver splatila. Odvolací súd preto nemal žiadny dôvod pochybovať o skutočnom úmysle žalovanej platiť splátku úveru a nie iné platby plynúce z úverového vzťahu. Iná vec je, či účel jednotlivých platieb úveru sledovaný žalovanou je záväzný aj pre dodávateľa – spoločnosť Cxxxxxxx.

Veriteľ je povinný prijať aj čiastočné plnenie, ak to neodporuje dohode alebo povahe pohľadávky (§ 566 OZ v znení ku dňu uzavretia zmluvy - 2.12.2007).

Zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie (§ 54 ods. 1 OZ).

Občiansky zákonník v znení účinnom v čase vzniku zmluvy explicitne neupravoval účel plnenia dlhu pri odklone od dohodnutého splátkového kalendára. Doplnenie ustanovenia § 566 ods. 2 o favorizáciu vôle dlžníka („*ak dlžník neurčí inak*“) bolo vykonané až po vzniku zmluvy (novela vykonaná zákonom č. 568/2007 Z. z. s účinnosťou od 1.1.2008). Občiansky zákonník však v čase vzniku zmluvy neupravoval ani to, aby si mohol svojvoľne veriteľ určiť účel platby, ktorú mu poukazuje dlžník. Otázka, aký účel platby sa má rešpektovať, je pritom kľúčová, pretože od jej zodpovedania závisí aj záver, či istina úveru bola splatená.

Podľa čl. III. 4.1 Zmluvy o poskytnutí spotrebiteľského úveru Cxxxxxxx použije splátku na úhradu dohodnutých úrokov, poplatkov podľa zmluvy o úvere, prípadne podľa sadzobníka poplatkov platného v deň čerpania úveru a splátku príslušnej časti úverovej istiny.

Uvedené ustanovenie dáva dodávateľovi úveru možnosť použiť splátku aj na iný účel ako na splatenie istiny, a to bez ohľadu na vôľu žalovanej, ktorá nemá nijakú možnosť túto zmluvnú podmienku ovplyvniť. To sa v predmetnej veci aj stalo, pretože kým žalovaná považovala úverové splátky za splnené, tak žalovaný uplatnil na súde aj časť istiny. Žalovaná pritom žila v presvedčení, že dlh riadne splatila. Použitie splátky na iný účel ako určil spotrebiteľ, môže tak pre bežného spotrebiteľa mať za následok, že spotrebiteľ v dobrej viere plní svoj dlh, tento sa však reálne neznižuje, a to všetko bez toho, aby to spotrebiteľ mohol ovplyvniť. Nekončiace zasielanie výziev, vymáhanie nedoplatkov a následné uplatnenie pohľadávky veriteľa na súde môže u spotrebiteľa, ktorý žije vo viere, že dlh už skôr riadne splnil, vyvolať oprávnený stres.

Uvedené ustanovenie zmluvy má za následok založenie nevyváženého vzťahu veriteľa a dlžníka v otázkach plnenia dlhu spotrebiteľa. Nevyváženosť iba podčiarkuje skutočnosť, že vzťah sa v otázke plnenia stáva pre spotrebiteľa netransparentným a konanie dodávateľa v niektorých prípadoch až nepredvídateľným. Spotrebiteľ má pritom oprávnený záujem na prednostnom splnení predpísaných splátok a vždy prioritne istiny. Tento, vždy prítomný záujem slabšej zmluvnej strany vyjadril zákonodarca s účinnosťou od 1.1.2008 aj vo vyššie uvádzanom § 566 ods. 2 OZ.

Odvolačný súd zastáva názor, že ak zmluvná podmienka vo svojej podstate na škodu spotrebiteľa na jednej strane spôsobuje nerešpektovanie vôle spotrebiteľa a jeho oprávnených záujmov a na strane druhej umožňuje dodávateľovi bezvýhradne presadiť jeho ekonomické záujmy v zmluvnom vzťahu, zakladá tým nielen nerovnováhu, ale až hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 OZ). Ako uviedol Ústavný súd SR *„Pokiaľ je však zmluvná podmienka až v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorý vzťah teória u prax navyše označujú za fakticky nerovný, nevyvážený, nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom.“* (Uznesenie Ústavného súdu SR z 24.2.2011, IV.ÚS 55/201-19, zverejnené aj na stránke Ministerstva spravodlivosti SR <http://wwwold.justice.sk/wfn.aspx?pg=h4c&htm=h4/rssrspotr.htm>).

Ak zmluva umožňuje ľubovôľu dodávateľa v tak závažnej otázke, akou je rozhodovanie o účele platby, a teda svojvoľné rozhodovanie o výške nielen príslušenstva, ale v konečnom dôsledku aj o výške samotnej istiny pohľadávky, nerešpektujúc pritom určenie

účelu platby zo strany spotrebiteľa, je zmluva v tejto časti hrubo nevyvážená. Ustanovenie zmluvy vedúce k opísanému stavu je v neprospech spotrebiteľa a pokiaľ nie je spotrebiteľom osobitne vyjednané, ale je v rámci kontraktácie nadiktované v režime tzv. štandardnej typovej (adhéznej) zmluvy, ide vždy o neprijateľnú zmluvnú podmienku.

Neprijateľná podmienka vo formulárovej zmluve je absolútne neplatná (§ 53 ods. 5 OZ).

Odvolačí súd v tejto súvislosti iba pripomína, že § 53 ods. 4 OZ ustanovuje neuzavretý výpočet neprijateľných zmluvných podmienok (vzorový zoznam), ktorého rozširovanie je zverené práve súdom.

Zmluvná podmienka obsiahnutá v čl. III. 4.1 je s ohľadom na vyššie uvedené v neprospech žalovanej a spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach. Žalobcovi totiž umožňuje vytvoriť stav, že splátky podľa zmluvného kalendára nie sú zaplatené, a to aj napriek tomu, že spotrebiteľ plnil práve za účelom vykonania splátok. Nezaplatenie splátok úveru v dôsledku uvedenej podmienky má však závažné následky a prejavilo sa to aj v predmetnej veci. Pri nezaplatení splátok úveru môže veriteľ uplatniť stratu výhody splátok, môže udržiavať základ pre narastanie úrokov z omeškania zo stále nezaplatenej istiny splátky, môže odstúpiť od zmluvy, ak to zmluva umožňuje.

Na druhej strane, ak by splátky boli zaplatené, tak by išlo maximálne len o sankcie za omeškanie (úroky z omeškania, príp. zmluvná pokuta). Zjavne teda existujú diametrálne odlišné následky, a to aj čo do závažnosti v závislosti od záväznosti účelu platby sledovaného spotrebiteľom úverovej služby. Rozdielna je predovšetkým suma, ktorú možno uplatniť v závislosti od účelu platby. V predmetnej veci bola pre pár dňové omeškanie uplatnená suma v rozsahu takmer polovice úveru, čo pre slabšie sociálne situované žalované je značne nepríjemný stav s dopadom na finančne slabý rodinný rozpočet.

Dodávateľ finančnej služby (oproti neznalému spotrebiteľovi) s odbornou starostlivosťou mal a musel vedieť, že nemá používať neprijateľné podmienky a má poznať aj dôsledky ich používania (§ 4 ods. 8 zákona o ochrane spotrebiteľa). Žalobca musí počítať s tým, že nárokom majúcim svoj základ v nekalej podmienke a jej použití súd nemôže poskytnúť právnu ochranu.

Odvolaací súd na záver pripomína, že ochrana pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami ako podstatná súčasť politiky ochrany spotrebiteľa Európskej únie sleduje rast kvality života bežných ľudí pri zohľadnení ochrany ich základných práv a oprávnených ekonomických záujmov (čl. 169 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, čl. 38 Charty základných práv EÚ).

Závery prvostupňového súdu majú oporu aj v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie, ktorý vo viacerých rozhodnutiach ustálil, že hrubú nerovnováhu v neprospech spotrebiteľa možno napraviť iba pozitívnym zásahom - naplnením ochrany pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami (porov. rozsudky Mostaza Claro C 168/05, Océano Grupo Editorial SA C 240/98-C 244/98).

Zmluvná pokuta 8% nie per annum, ale už po 30 dňoch, a to popri úrokoch z omeškania 0,08 % denne (29,2 % p. a.) je neprijateľná, a preto absolútne neplatná (§ 53 ods.5 OZ). Už po 30 dňoch umožňuje takáto zmluvná pokuta spolu s úrokmi z omeškania 29,2 % p. a. uplatniť sankciu 125,2 % p. a. (96+29,2). Oproti zákonným úrokom z omeškania je to viac ako 1000%. V predmetnej veci pritom žalovaná vrátila spotrebiteľský úver pred dohodnutou dobou (najmenej 2 mesiace skôr), a preto paradoxne jej mali byť vrátené pri náležitej odbornej starostlivosti úroky za poskytnutie úveru. Podľa § 6 ods.2 zákona č. 258/201 Z. z. o spotrebiteľských úveroch „*Spotrebiteľ má povinnosť uhradiť úrok len za časové obdobie od poskytnutia spotrebiteľského úveru do jeho splatenia*“.

V predmetnej veci úroky z omeškania za pár dní omeškania podľa § 517 ods. 2 v spojení s § 3 nar. vl. 87/1995 Z. z. (porov. uznesenie NS SR vo veci 4MCdo 8/2010) neprevyšujú výšku jednej splátky 21,41 eur. Odvolaací súd považoval postup žalobcu za odporujúci dobrým mravom, ak uplatnil až 121,19 eur (zhruba polovica úveru), teda viac ako 600 %, čo značne vystresovalo žalovanú, a preto odvolaací súd sa rozhodol odmietnuť poskytnúť žalobcovi ochranu pri úrokoch z omeškania, pretože si ju nezaslúži. *Výkon práv nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi* (§ 3 ods. 1 OZ). Žalobca sám mal vrátiť úroky v súvislosti s predčasným splatením úveru. Odvolaací súd je toho názoru, že ak dodávateľ v rozpore s požiadavkou odbornej starostlivosti uplatňuje voči spotrebiteľom neprimerané nároky zo štandardnej formulárovej zmluvy namiesto toho, aby sám vydal bezdôvodné obohatenie

v porovnateľnej výške, je takýto postup na úkor čestnosti, morálky a konaním v rozpore s dobrými mravmi. Predmetná vec je typickou ukážkou, ako sa sofistickovane z nedlhu dá „vyrobiť“ pohľadávka a ak sa k nej nabalia právnické poplatky, tak sociálne slabší spotrebiteľ tým výrazne utrpí. Je to na úkor kvality života ľudí, pretože len málokto sociálne slabší spotrebiteľ sa bráni, a tak sa trh zaplňa neprijateľnými podmienkami a nekalými obchodnými praktikami na úkor života bežných ľudí.

*Predávajúci nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi. Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa na účely tohto zákona rozumie najmä konanie, ktoré je v rozpore so vžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenia z pravidiel morálky uznávanej pri predaji výrobku a poskytovaní služby, alebo môže privodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyselnosti, **čestnosti**, zvyklosti a praxe, využíva najmä omyl, lešť, vyhrážku, výraznú nerovnosť zmluvných strán a porušovanie zmluvnej slobody (jediné pozitívnoprávne vymedzenie protimravného konania (§ 4 ods. 8 zákona 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa).*

Odvolačný súd potvrdil rozsudok ako vecne správny (§ 219 O. s. p) a úspešnej žalovanej v odvolacom konaní priznal náhradu cestovných výdavkov zo Šxxxx do Pxxxxx a späť 11,40 eur (§ 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods.1 O. s. p).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Prešove dňa 20. 09. 2011

JUDr. Peter Straka
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Mgr. Pavol Pastirčák